

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.91/2010/11.sz.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2010. évi április hó 19. napján tartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozta a következő

végzést:

Az emberölés bűntette miatt vádlott ellen indított büntetőügyben a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 2010. évi január hó 18. napján kihirdetett 4.B.241/2009/52. számú ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban 8810 (nyolcezer-nyolcszáztíz) forint államot terhelő bűnügyi költség merült fel.

Indokolás:

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság a rendelkező részben írt határozatával vádlottat - jogos védelem alapján - az emberölés bűntettének vádja alól felmentette.

Az ítélet ellen az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére a felmentés miatt.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.91/2010. számú átiratában - és képviselője a fellebbezési tárgyaláson - a vádhatósági jogorvoslatot fenntartva az első fokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta az indokolási kötelezettség megsértése /Be.373.§ (1) bekezdés III.a) pont/ és megalapozatlanság miatt.

A védő a másodfokú tárgyaláson az első fokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

Az ügyészi fellebbezés nem alapos.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be.348.§ (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbírálta.

A felülbírálat során megállapította, hogy a megyei bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok maradéktalan megtartásával folytatta le.

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. Alapvetően helyes és hiánytalan tényállást állapított meg, mely a Be.351.§ (1) bekezdés értelmében a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

A tényállást csak annyiban helyesbíti a másodfokú bíróság, hogy mellőzi a 11. oldal első bekezdéséből, hogy támadása előtt a vádlott egy-két lépést tett a sértett elé. E ténymegállapítást ugyanis a cselekményt közvetlenül észlelők vallomása nem támasztja alá kétséget kizáró módon.

A megyei bíróság a szükséges körben indokolási kötelezettségének is eleget tett.

A másodfokú bíróság nem észlelt sem abszolút, sem olyan relatív eljárási szabálysértést és megalapozatlansági okot, mely az érdemi felülbírálatot kizárva az ítélet hatályon kívül helyezését tenné szükségessé.

Nem értett egyet az ítélőtábla a fellebbviteli főügyészi indítvánnyal, miszerint az elsőfokú bíróság megsértette az indokolási kötelezettségét és ezáltal feltétlen hatályon kívül helyezési ok valósult meg.

Az elsőfokú bíróság ugyanis a törvényes bizonyítás után, logikus mérlegelést követően, szabad meggyőződése szerint állapította meg a tényállást. Döntését pedig nagyrészt alapos indokolással látta el. Az indokolásban ugyan tapasztalhatók kisebb hiányosságok, pontatlanságok, ezek azonban helyesbíthetők és nem olyan súlyúak, melyek abszolút eljárási szabálysértést jelentenének.

A megyei bíróság megvizsgált minden lényeges bizonyítékot, azokat egyenként és összességében is, részletekbe menően, és egységesen is értékelte.

A másodfokú bíróság a megalapozottság ellenőrzése érdekében, figyelemmel a fellebbviteli főügyészi indítványban jelzettekre is, bizonyítást vett fel, melynek keretében tanúként hallgatta ki mentőápolót, valamint beszerezte a Miskolci Nyomozó Ügyészség Ny.82/2009. számú nyomozati iratait, melyből elé tárta a fenti eljárásban tett tanúvallomásról készült jegyzőkönyvet.

A bizonyítás eredménye az első fokon megállapított tényállást nem befolyásolta, nem hozott fel olyan új adatot, körülményt, mely eltérő tényállás megállapítását indokolná.

mentőápoló azt megerősítette a fellebbezési tárgyaláson, hogy a vádlott és a sértett között történt konfliktus, melynek során mindkét fél megsérült, a sértett pedig halálos sérülést szenvedett. A vita okára, körülményeire, a kezdeményező félre nézve azonban értékelhető adatot nem szolgáltatott. Nyilvánvalóan ennek oka lehet az időmúlás is. A tanút már a nyomozás felderítő szakaszában ki kellett volna hallgatni, melyre nem került sor. E nyomozási hiányosság azonban a bíróság terhére nem róható, figyelemmel arra a tényre is, hogy elsőfokú ügyészi indítvány hiányában a bíróság nem is lett volna köteles a tanút kihallgatni a vádlottat esetlegesen terhelő adatra. Értelemszerűen tanú kihallgatásának elmaradása felderítetlenséget nem eredményezett, a másodfokú bíróság azonban szükségesnek tartotta a kihallgatást, mivel a tanú a vádlottat mentő körülményről is számot adhatott volna. A fentiek szerint azonban a tényállásra kiható érdemi vallomást nem tett.

A tényállást hivatkozott ügyészi nyomozási vallomása sem érintette. A tanú ekkor lényegében jelen ügyben a nyomozás során és részben a tárgyaláson tett vallomásában foglaltakkal egyezően nyilatkozott. Olyan nívumot a jegyzőkönyv nem tartalmaz, mely eltérő tényállás megállapítás szükségességét vetné fel.

Visszatérve az elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenységére, összességében az alábbiak állapíthatók meg.

A bíróság értékelés körébe vonta a vádlott által az eljárásban tett vallomásokat. Kétségtelen, hogy a terhelt első kihallgatása során nem ismerte el, hogy kést használt a sértett támadása ellen és nyilvánvalóan életszerűtlen előadást tett, miszerint a sértett saját maga okozta késével sérüléseit. E vallomást a megyei bíróság alappal vetette el és nem maradt teljesen indokolás nélkül a vallomások eltérőségének kérdése sem. E részben az ítélet táblája a következőket emeli ki. A vallomások, vallomásrészek érdemi eltérései kétségkívül fontos szempontok egy bizonyíték hitelt érdemlőségének megítélésénél. A nyomozás kezdeti szakaszában, egy élet kioltásával járó cselekmény után rövid idővel azonban nem tekinthető életszerűtlennek, hogy az egyébként már súlyos bűncselekmények miatt elítélt terhelt feszült idegállapotban esetlegesen a valóságtól eltérő, kedvezőbb helyzetet ígérő, a cselekmény fontos részleteit tagadó tartalmú vallomást tegyen. Később a vádlott a történeti tényállás lényegi elemeit tekintve hangsúlyos ellentmondásba már nem keveredett és lényegében egységes védekezést terjesztett elő. A későbbi védekezéstől eltérő első vallomás ezért a bizonyíték hitelt érdemlőségét nem kérdőjelezi meg. Tény, hogy az elsőfokú bíróság e részben meglehetősen sommás indokolást adott az ítélet 18. oldal első bekezdésében, mindez azonban nem jelenti azt, hogy a következtetése helytelen.

Az elsőfokú bíróság ezen túlmenően döntően iratszerűen, szabad mérlegelése körében jutott arra a következtetésre, hogy sértett indított olyan jogtalan támadást a vádlott ellen, mely jogos védelmi helyzetet nyitott meg. Abban az alapvető kérdésben a vádlott, és tanúvallomása is megegyezett, hogy a sértett indult meg a vádlott felé, ezt tanú is alátámasztotta.

A sértett részéről a kezében lévő gyermek átadása, ingujjának feltűrése, a kés bizonyított elővétele mind olyan körülmények, melyek azt erősítik meg, hogy a sértett volt a jogtalan támadó fél. Az elsőfokú bíróság mérlegelés körében vont következtetést arra is, hogy a vádlott részéről nem tartható fel olyan provokatív magatartás, mely a jogos védelem megállapítása ellen szólna. Nem nyert bizonyítást, hogy a sértett észlelt volna a vádlott részéről olyan kijelentést, magatartást, fenyegetést, mely elindítója lett volna a vádbeli cselekményeknek.

Annyiban egyetértett a másodfokú bíróság a fellebbviteli főügyész észrevételével, hogy kétséget kizáró bizonyíték arra nem merült fel, hogy a vádlott a sértett késes támadása előtt Batyi Károly felé lépett. Erre ugyanis a vádlott nem hivatkozott és ilyen formában a történetekről sem tanú, sem tanú nem adott számot.

tanú szerint a vádlott „szaladt rá” a sértettre, a vádlott ezt vitatta, szerint pedig a sértett rontott az álló vádlottra. Nem zárható ki ugyan, hogy a vádlott észlelve a sértettet, lépett esetleg felé, mindez azonban konkrét bizonyítékkal nincs alátámasztva, ezért ilyen ténybeli

következtetés sem vonható le. A tényállás kisebb helyesbítése azonban a büntetőjogi főkérdésekre nem volt kihatással.

tanú részletkérdésekben ugyan eltérő vallomást tett, többek között annyiban, hogy milyen messziről látta az eseményeket, de a rendkívül feszült, nyilván nagy lelki megterheléssel járó esetenél a távolság megítélésében való eltérések nem teszik a bizonyítékot aggályossá. Abban pedig a tanú lényegében végig egységesen vallott, hogy a sértett támadt rá a vádlottra.

Elfogadhatónak és logikusnak találta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által tanú vallomásánál kifejtetteket is.

Az indokolás viszont a 19. oldal első bekezdésének utolsó sorát érintően helyesbítést igényel. Az elsőfokú bíróság arról tett említést, hogy tanú vádlott részéről kifejezetten ölési szándékra utaló kijelentést nem hallott. A terhelttel történt nyomozati szembesítés során (nyomozati iratok 426.lap) ugyanakkor a tanú azt vallotta vádlott szemébe, hogy állította, bárki útjába kerül, megöli. Azon megállapítás fentiek tükrében tehát nem felel meg az iratok tartalmának, hogy számú tanú ilyen kijelentést nem hallott. Ettől függetlenül a megyei bíróság a mérlegelés során nem tévedett, amikor a tényállásban e kijelentést és a vádlotti fenyegetőzést nem állapította meg. Az erre nézve adott indokolást a másodfokú bíróság is elfogadhatónak találta.

Összességében tehát az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a vádlott nem fejtett ki olyan provokatív magatartást, mely mindkét felet a jogtalanság talajára helyezte volna. E kérdéskörben az első bírói indokolás részletes, az iratoknak megfelelő.

A vádlotti sérülések védekezési jellegére tett megállapítás iratellenesnek nem tekinthető, kétségtelen, hogy szóhasználat a részben konkrétabb az orvos szakértői megfogalmazásnál, de attól érdemben nem tér el. Másfelől a bíróságnak egyértelmű tényeket kell megállapítania, arra nincs eljárásjogi lehetőség sem, hogy feltételes módban fogalmazzon a tényállásban.

tanúvallomása és a vádlott ellen hamis tanúzásra felbujtás miatt indult ügyészi nyomozás kapcsán a másodfokú bíróság utal arra, hogy Miskolci Nyomozó Ügyészség Ny.82/2009. számú, 2009. július 3. napján kelt határozatában a büntetőeljárást a Be.190.§ (1) bekezdés b) pontja alapján azért szüntette meg, mert a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg a bűncselekmény elkövetése és az eljárás folytatásáról sem várható eredmény.

Az elsőfokú bíróság ítéletében arra hivatkozott, hogy a nyomozó hatóság bűncselekmény hiányában szüntette meg a nyomozást. A fellebbviteli főügyészség ezt kifogásolva azt emelte ki, hogy bizonyítékok hiányában került sor a megszüntetésre, melynek egyébként sincs jelentősége, mert a határozat anyagi jogerővel nem bír, így kötőerővel sem a bíróság számára.

Az ügyészi észrevétel annyiban alapos, hogy a nyomozást nem a Be.190.§ (1) bekezdés a) pontja alapján, tehát arra hivatkozva szüntették meg, hogy a cselekmény nem

bűncselekmény, hanem a törvényhely b) pontja szerint. Az ügyészi határozat indokolása is azt tartalmazza, hogy a kétséget kizáró bizonyítottság hiánya miatt történt az eljárás megszüntetése.

Mindezek összevetésével az ügyészi indítvány alapos, mellőzendő ezért az elsőfokú ítéletből, hogy bűncselekmény hiánya miatt szüntette meg az ügyészség a kérdéses eljárást.

Mindennek azonban érdemi kihatása nem volt a tényállásra és az indokolás egészének helyességére sem.

A másodfokú bíróság a fent részletezettek szerint az első bírói ténymegállapításokat és az arra vonatkozó indokolást helyesnek tartotta.

Az ügyészi fellebbezés lényegében a bizonyítékok értékelésén keresztül támadja a megalapozott tényállást, mely eredményre nem vezethetett, tekintettel arra is, hogy a tényállás helyessége esetén a másodfokú perben eltérő tények megállapítására, a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs perjogi lehetőség (Be.351-352.§).

Az elsőfokú bíróság a megállapított, megalapozottnak ítélt tényállásból helyes jogi következtetést vont le.

Elsődlegesen helytállóan ítélte meg, hogy a Btk.2.§-a alapján a konkrét ügyben az elbíráláskor hatályos büntető törvényt kell alkalmazni, mely norma a jogos védelmet érintő szabályozásnak a terhelt javára történt változása miatt enyhébb, mint az elkövetéskor hatályos büntető törvény. E részben az első fokú ítélet indokolása kifogástalan (25.oldal első rész, 27.oldal 2.bekezdés).

Az irányadó tényállás alapján megállapítható, hogy a sértett késsel felfegyverkezve jogtalan támadást indított a vádlott ellen, mely részéről jogosan nyitotta meg a védelmi cselekményt. Az új szabályozás értelmében a megtámadottat kitérés kötelezettség nem terheli (Btk.29.§ (3) bekezdés).

Megjegyzendő, hogy az adott esetben a korábbi törvény szerint sem kívánta meg a jogalkotó, illetve a jogalkalmazás a kitérést.

A vádlott jogosan védekezett, amikor a késsel elhárította a sértett jogtalan támadását.

A jogos védelem tekintetében az elsőfokú bíróság igen részletes, alapos indokolást adott, melyben foglaltakkal a másodfokú bíróság döntően egyetértett, törvényesnek találva a vádlott felmentését a Btk.29.§ (2) bekezdése alapján, utalva a Btk.29.§ (3) bekezdésére.

E részben ugyanakkor utalni kell rá, hogy rendszerint a késsel történő támadás késsel való elhárítása, a támadó életének kioltása nem jár az arányosság sérelmével. Az adott perbeli szituációban ugyanakkor a másodfokú bíróság nem talált kellő indokot a felmentés jogcímének megváltoztatására, azaz kizárólag a Btk.29.§ (1) bekezdésének alkalmazására.

Az első fokú ítélet indokolásából azonban a másodfokú bíróság a 26. oldal második bekezdését, a felhívott bírói testületek üléseire, szakmai véleményeire, illetve a 27. oldal első bekezdésében a bírói gyakorlat szemléletváltásának szükségességére utalást mellőzi az alábbi okok miatt.

A jogos védelem szabályainak kardinális változásait kétségtelenül érintették a bírói fórumok szakmai tanácskozásai. A tárgykörben viszont kötelező erejű jogegységi határozat, vagy kötelező erővel ugyan nem bíró, de a joggyakorlatot orientáló kollégiumi vélemény, eseti döntés nem született. Az elsőfokú bíróság által felhívott szakmai vélemények konkrét állásfoglalást nem jelentenek, szélesebb körű bírói gyakorlat hiányában nem is jelenthetnek. Ezek felhívásának ezért nincs helye a bírói ítéletben. Rendszerint a jogegységi határozat, kollégiumi vélemény, esetlegesen a Bírósági Határozatokban, vagy az Ítéltáblai Határozatokban közzétett eseti döntések feltüntetésének lehet helye az ítéletben, figyelemmel arra is, hogy az elnöki számon jelzett szakmai anyagok az ügyfelek számára teljes körben nem hozzáférhetők, ezért a fegyverek egyenlőségének elve - függetlenül a vádlott javára szóló döntéstől - is az ellen szól, hogy a bíróság ilyen alapokra hivatkozva indokolja határozatát.

A bírói gyakorlatban a szemléletváltozásra utalás szintén nem a konkrét ügyre tartozó indokolásrész. A törvény módosulása nyilván hordoz egyfajta szemléletváltozást a jogtalanul megtámadott jogainak kiterjesztésével, illetve a jogtalan támadó hátrányosabb helyzetbe hozásával. Az új szabályokat a bíróság a törvénynek megfelelően köteles alkalmazni, függetlenül a jogalkotói szemléletváltástól. Az új törvény helyes alkalmazása a jogintézmény alapvető kereteit illetően egyébként sem igényel a jogalkalmazó részéről szemléletváltást. A jogtalan támadás fogalmát, illetve az elhárító cselekmény szükségességét illetően a törvény nem változott. A kitérés kötelezettség megszűnésének törvényi kimondása, illetve az arányosság sérelménél a felmentési jogalap megteremtése a jogtalan támadó ellen szóló, valóban új érdemi szabályozás. A bírói gyakorlat szemléletváltásának szükségességére azonban egy adott ügyben az elsőfokú bíróságnak nem kell utalnia, erre legfeljebb a Legfelsőbb Bíróság kompetens kötelező erejű normáiban.

Az ítélet járulékos kérdésekben hozott rendelkezései a jogszabálynak szintén megfelelnek.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Be.371.§ (1) bekezdés alkalmazásával - helytálló indokai alapján is - helybenhagyta.

A táblabíróság a másodfokú eljárásban felmerült és a felmentés folytán az államot terhelő bünyügyi költséget a Be.381.§ (1) bekezdése alapján állapította meg.

Debrecen, 2010. április 19.

Dr. Kardos Sándor sk.	. Hágér Tamás sk.	. Gömöri Olivér sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

ZÁRADÉK: A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 4.B.241/2009/52. számú ítélete a másodfokú határozat folytán a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2010. április 19.

Dr. Kardos Sándor sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő